Rogrog te'is kamat tape'...

'E fạu 2018 ma 2019 'ạmis a'sok sin tạunå' he his la hạifäegagan pa 'es ma 'amnåk ne la hạiasoagan famör Pasefika 'e Niu Siragi.

'E hạifäegag ne a'sok 'e tạunå' 'i, 'amnåk ti' liạm fup'ạkim ka mạl het no'ạkim 'e rēko sal ne la hạiasoag se famör Pasefika.

Garuet ne la a'sok 'e laloag ne fạu saghul 'i la iof'åk se tekäe his ma 'amnåk lelei tūtū ne fup'åk våh se rak tē te'is.

'Os la a'sok ne te' ne 'amnåk 'i la hạiasoag ti' pạu se garuet ne väe la a'sok ofrạu se rak tē te'is 'e laloag ne fạu folaghulu se muạ.

Te'is 'amnåk luak he his 'i – ka nōnō ka 'äe pa 'es 'e 'amnåk 'atakoa ma hat ma sạkior se

conversation.education.govt.nz/action-plan-for-pacific-education/

Te'is mạl ti'ut ne no'ạkim 'e rēko rak tē te'is 'e laloag ne hạifäegag ne a'sok ma famör ma pure'ag Pasefika:

"Diverse Pacific learners and their families are safe, valued and equipped to achieve their education aspirations"

'Os famör Pasefika rak'ạkim ne 'amnåk ti' liạm ne iris pa 'es la a'sok ma sạkior sin:

- Garue ag'esea ma te' ne famör ma pure'ag Pasefika la 'io se te' ne tē ne ökök se 'isa, la kamat 'e te' ne tē ne sok hün se COVID-19.
- Sạkior ma a'noj tekäe ma sal ne fup'ạkim fesiạ'åk ne ta famör hoi'ạkit ma fir'åk ne lä'riri rako 'e hanhap ne rako.
- A'vavhiạn se te' ne iris ne rak'åk tē la rakoa ag fak hanuạ fak Pasefika la pō la iris la 'inean amnåk fak hanua la hạiasoag se lelea' rak Pasefika.
- Garue ag'esea ma kaunohoga la ös ma fū'åk ta sal ne la hạiasoag se te' ne a'häe ma 'amnåk ne la 'ut'ạkia rak tē 'on lele'a ma sal ne la hạiasoag se ao ne 'oris garue.
- Hạiasoag ma a'ti'åk iris ne a'sok garue te'is la rak'åk tē ma iris ne muạ'åk tē ne ma 'oris hanhap Pasefika.

Key Shift 1:

Garue ag'esea ma te' ne famör ma pure'ag Pasefika la 'io se te' ne tē ne ökök se 'isa, la kamat 'e te' ne tē ne sok hün se COVID-19

Ministeri ta ma ut garueag ne rak'åk tē te'is:

» Hạiasoag la a'ti'ua maj te'is Food in Schools la pō la a'hele'ua tēla'ā, ne la pō la nā ma kat tög ra, se ut rakoga la haga lä'riri'i ma lelea' haharạgi.

Kaunohoga ma pure'aga la pō la:

» A'es'ao'åk template ne sal ne fū'åk sin ('e sal 'atakoa ne få' ma af'åk sin se rak tē) la hạiasoag se 'ou kakại rotu, kaunohoga ne kạutạuna'iạg ne pure'aga la ös ta 'oris sal ma 'amnåk ne rak tē te'is.

Find more information on our website:
conversation.education.govt.nz/action-plan-for-pacific-education/

"A child will feel safe if they are wrapped in their culture"

Tokelau adult,
Hutt Valley, 2019

More information:

Nōnō ka 'äe pa 'inea rogrog hoi'åk, ma sal 'atakoa ne la a'es'ao'åk se rak tē te'is ma 'äe la pō la sạkior se:

https://conversation.education.govt.nz/action-plan-for-pacific-education/

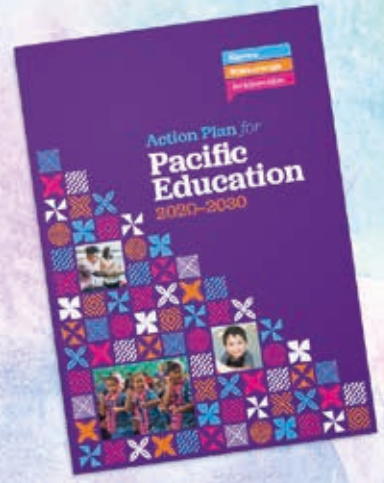

Kōrero Mātauranga
Me kōrero tātou

Sal ne la a'es'ao'åk se Rak tē 'on famör Pasefika 'e 2020–2030

Fäeag Rotuma

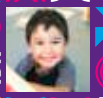

Key Shift 2:

Sąkior ma a'noj tekäe ma sal ne fup'ąkim fesią'åk ne ta famör hoi'ąkit ma fir'åk ne lä'riri' rako 'e hanhap ne rako

Ministeri ta ma ut garueag ne rak'åk tē te'is:

» La a'sokoa garuet ne mou se Give Nothing to Racism.

» La a'sok ta rak tēet ma hąiasoagat la 'ut'ąkia 'inea fak foro se famör ne rak'åk tē 'oris la 'inea ne 'os ag fak hanua, 'amnåk ne la ho'am famori la teag'easea ma rak la 'inea ma väea tēet ne noj ka lelei.

Kaunohoga ma pure'aga la pō la:

» Sąio' se ut rakoag 'on lä'riri' pau, ne ut rakoga ne ut garueag ne 'oris foho ma 'on 'amnåk lelei la hąiasoag se famori la se 'es 'ahäe la fir'ąkia ma fesią'ąkia ta le' hoi'ąkit, hąigarueaga ne teag'esea 'on famori ma sal ne la fū'ąkia re kok se ta le' hoi'ąkit. Nōnō ka la vavhiąn, 'äe la pō la hąiväeag tē ne sok 'e 'ou mąuri.

Key Shift 3:

A'vavhiąn se te' ne iris ne rak'åk tē la rakoa ag fak hanuą fak Pasefika la pō la iris la 'inean amnåk fak hanua la hąiasoag se lelea' rak Pasefika

Ministeri ta ma ut garueag ne rak'åk tē te'is:

» A'sokoa 'amnąkit ne mou se Tautai o le Moana – väegat ne mou se muą'åk tē se rako se famör ne puer se ut rakoag (principals) ne ma 'on lelea' rak ne mou se Pasefiąk ta.

» Hąiasoag ma ut'ąkia rak tē 'on famör rē rako la a'es'ao'åk Tapasā: sal ma 'amnåk se ag fak hanua ne mou se famör rē rako ne rē rak se lä'riri' Pasefika.

Kaunohoga ma pure'aga la pō la:

» Sąio' se ut rakoag 'on lä'riri' pau ma ut rakoga ne iris a'es'ao'åk 'e Tapasā.

Key Shift 4:

Garue ag'esea ma kaunohoga la ös ma fū'åk ta sal ne la hąiasoag se te' ne a'häe ma 'amnåk ne la 'ut'ąkia rak tē 'on lele'a ma sal ne la hąiasoag se ao ne 'oris garue

Ministeri ta ma ut garueag ne rak'åk tē te'is:

» A'sok ma hąiväeag 'amnåk lelei ne mou se Talanoa Ako [Pacific PowerUP] Programme la hąiasoag se kaunohoga.®

» Väe ta hąiasoag fak monēt se ut garueag ne pure'aga mad kąutąuną'iąg ne la pō la hąiasoag se rak tē ma måür fak for 'on kaunohoag Pasefika hün se COVID-19 ma hąiasoag se kaunohoga 'e 'oris hąikąinagag ma ut garueag ne hąiasoag se rak'åk tē se lele'a.

Kaunohoga ma pure'aga la pō la

» A'es'ao'åk 'e Talanoa Ako App la 'inean rogrog ma 'amnåk ne la hąiasoag se rak tē 'on lelea' haharągi (ka af'åk 'e fäeag saghul (10) 'e fäeag ne Pasefiąk ta).

Key Shift 5:

Hąiasoag ma a'ti'åk iris ne a'sok garue te'is la rak'åk tē ma iris ne muą'åk tē ne ma 'oris hanhap Pasefika

Ministeri ta ma ut garueag ne rak'åk tē te'is:

» Nā muą'ąkiąg ma hąiasoag fak garue se ut rakoag Pasefiąk ne matą' se lä'riri' pąu.

» Hahan'åk ma rak'åk la'la' fo'ou ne mou se Teaching Council ma 'e rēko 'amnåk ne kop la a'sok ne mou se fäeag fakfifis ta.

Kaunohoga ma pure'aga la pō la:

» Kel'åk se lelea' haharągi, ma iris ne pa jen 'oris måür fak garue, se Kupe, Teach NZ ma Ako Mātātupu scholarships ne säe ofrau nōnō ka iris pa sur la rak la rak'åk tē.

Ministeri ne Rako 'amnåk'åk la a'hele'ua la'la' fo'ou 'i 'e 'oris la garue 'e ta sal tū:

'Ut'åk ma kikia sal ne hö'åk hanisi ma hąiasoaga se famori

'Ąmis hąiasoag ma a'pumuą'åk te' ne hąikąinagag ne noh a'sok 'e te' ne ava ma teag'esea ma garueag'esea ne la pō la a'sok ta garue leleit. 'Ąmis nā 'otomis vahia la 'amis la a'vavhiąn ma a'sok a'lelei te' ne 'amnåk fak garue ma pa 'es 'on famör ma pure'ag Pasefika.

A'pumuą'åk ma a'ti'åk pau helav ne tūtū 'on 'is famör Pasefika

'Otomis garue a'sok hün se 'otmis 'inea ne famör Pasefika tūtū ne 'oris aga ma 'ąmis kop la a'häe'åk ma a'sok garue 'i la fak ma se 'oris aga.

> **"Education is easier when its family orientated and we relate and enjoy it."**
>
> Tokoroa fono, 2019

A'fūmou'åk ne garue se mua

'Ąmis nā 'otmois vahia la hąiasoag se te' ne 'amnåk fo'ou 'i la a'sok 'e laloag ne ta av roat la pō la 'amnåk 'i la sok a'lelei.

Hąigarueaga

'Ąmis garue ag'esea ma te' ne ut garueag ne la pō la hąiasoag ('e maj ne rako ma 'e maj tūtū) la pō la a'ti'åk 'otomis hąiasoaga se tēet me pumua la hąiasoaga ka la 'es'ao se te'e ne kaunohoga.

> **"Graduating with your values intact, with your culture still intact, helps with feeling safe."**
>
> Youth, Christchurch fono, 2019

Tes ta la Töh sin

» A'fūmou'åk ma a'sokoa Sal ne la a'es'ao'åk se Rak tē 'on lelea' Pasefika la kamat 'e 2021 la nā ta av het se ut ne rako la ösös irisa.

» 'Äe la pō la sąio' se ut rakoag 'on lä'riri'i, rako ma ut rakoag on lelea' haharągi ne tes ta iris a'häe la a'sok se tekäe he te'is.

» 'Äe la pō se ma la sąkior ma a'es'ao'åk 'amnåk fū'åk a'våh (template) ne af'åk se rąu ne peap te'is 44 'e Action Plan ta, ma ös ta Pacific Education Plan se 'ou kąunohoag ta ma pure'ag ta.

» 'Ąmis täe la rak'ąkiof la'la' ne Action Plan ta 'e te' ne fąu 'i.